

Camins a Pedracastell (1)

El camí de la Carena

Antoni Cruanyes

S' inicia l'anada a Pedracastell ascendint pel camí de la carena que ens portarà, per mitjà d'un camí de terra prou conservat, i com a fi de la caminada, al peu de la Creu de Pedracastell. Cal dir que dels diversos camins que porten al cim de la muntanya de la Creu aquest de la carena és el més recent atès que durant molts anys fou un pas tancat i motiu de litigi entre aquells a qui convenia la seva utilització i els propietaris que no els deixaven passar. De totes maneres l'accés a les vinyes existia antigament a través de rials, que són passos naturals tant per un costat o a l'altre de la carena.

En els temps llunyans de la meva infantesa, el més habitual era trobar-nos amb els companys al peu del

petit mur que tancava el pas dels pins de can Moreu, veïns de can Marges (avui camp d'atletisme) i que estaven protegits per una filferrada que s'allargava fins l'entrada de l'horta de can Moreu, a la riera Gavarra, que no permetia el pas. Com que el camí de la carena conduïa també a terres i vinyes de vells comparets, algun d'ells, cada cop que tancaven el camí amb la filferrada s'afanyaven a tallar-la per permetre el pas, tant a ells mateixos com a d'altres. Els que feien aquesta acció incívica es recolzaven en el criteri del Dret Civil Català que consagra els camins careners com a camins naturals i d'ús públic. No he comprovat mai si això era cert o no però la veritat és que aquella filferrada no durava mai una setmana seguida i que a molta gent això ens anava prou bé.

Si la marxa a Pedracastell es fixava per a la matinada, hora molt habitual, ens vàiem condicionats a accedir al lloc de la trobada passant per la cantonada de la Plaça mercat i carrer del cementiri amunt amb la casa de cal Valent, i el barri de can Clausell a la cantonada dreta, encarant el camí costarut del cementiri, tot cobert de moreres, que rebien les nostres visites insistents quan era la temporada de cria dels cucs de seda, tant en voga entre els escolars d'aquells anys trenta del segle passat.

Passant per davant del barri d'accés al cementiri, que en aquells temps tenia la porta principal a la paret lateral dreta de la pujada, aquest es trobava molt isolat fins al punt que a la cantonada l'enterraments hi dipositava, moltes vegades, restes de taüts arrambant-los a la paret del cementiri on eren cremats de cara als garrofers de can Baltasar, just al peu del caminet de dreçera per on se solia passar... Fos com fos, d'aquesta crema no en fèiem

Casa dels germans Josep i Antoni Fabré, coneguda per «Cal Valent». Al costat del vell camí del cementiri, força costerut i vorejat de moreres. La fotografia és d'abans d'obrir-se el carrer Clausell, als anys 70.

Horta Clausell, amb la masia a l'esquerra de la fotografia

gaire cabal ni escarafalls: aquells eren altres temps, i nosaltres prou joves per mirar-nos les coses de la vida i de la mort com a molt llunyanes

Apleglats doncs, en el punt de trobada iniciàvem la suau pujada per mig dels pins de can Moreu amb la primera referència a la vista, que no era altre que el punt elevat sobre la vinya dels Horta, coneguda per la «Gleva seca» per l'agritud del seu terreny i que s'extenia fins a l'entrada de l'horta de can Moreu contenint un miler de ceps on es trobaven també les dues casetes de les anomenades de «volta de canó» que contenien el repartidor de l'aigua del Fideuer i l'altra l'aigua de la mina de St Josep.

Iniciada la partença cap a Pedracastell, i deixant a la nostra dreta l'horta de can Marges, travessàvem la pineda de can Moreu ascendint costa amunt anant guanyant alçada. Travessant garrofers ens apropiàvem a la vinya de can Rodon, lloc des d'on ja es fruïa una bona vista panoràmica de gran part de la vall interior de Canet.

En aquell temps molts dels terrenys avui plens de pins eren coberts per vinyes molt ben conreues que donaven feina i bon fruit als vell comparets que, seguint la tradició dels nostres avis, eren treballades amb gran coneixement i acurat esforç per obtenir-ne el vi per al seu consum o venda. Així era natural que arribada la tardor moltes cases de Canet pengessin la branca de pi al damunt de la portalada senyalant que havien encetat bóta i posaven el vi a la venda (que no sobrepassava el preu de 20-30 cèntims de pesseta per litre) i que moltes vegades l'agutzil municipal, «el Coco», anava anunciant a so de trompeta pels carrers de Canet deixant-ne fer un tragueta del porró que portava de prova.

Seguint pujant pel camí de la carena s'arribava al lloc que ja d'antic es coneixia per «la pedrera» deixant al fons, sota nostre, la gran mole del castell de Santa Florentina, propietat dels Montaner, amb els dos pins que li donen nom, tot i que originalment n'hi havien tres, un d'ells fou tallat una tarda d'estiu de l'any 38, en plena guerra civil espanyola. Ara, passats molts anys, encara es troba al cim de la pedrera, una roca

força gastada per l'acció del temps que a la part superior conté un forat de 15 x 15 x 18 cm, on els romeus complien el dilluns de pasqua el Vot de Vila fet a l'any 1569 pel poble de Canet en petició de ser lliurats del contagi, que tant tribulava als nostres avantpassats. En l'orifici d'aquesta pedra s'hi encaixava el sant Crist que encapçalava la processó mirant a Santa Maria del Corredor a qui s'havia fet el Vot de Vila. Els primers romeus a Santa Maria del Corredor deurién anar-hi guiats per mossèn Benet Buscatell que era en aquells temps llunyan Prevere i Vicari de l'església, de Sant Pere, Sant Pau i Sant Benet de Canet, sufragània de la de Sant Iscle de Vallalta). Com sabem també que, almenys fins als anys 1674, els membres del Consell

Municipal, per acord unànim, acudien a la processó que es celebrava a Santa Maria del Corredor, aportant la carn de moltó pel consum dels Consellers i acompanyants.

Passant el temps i durant molts anys, aquest cim fou conegut com «Pedra del Vot de Vila» i ara fora bo emprar de nou aquesta denominació que complauria l'afany de recuperar i mantenir la nostra memòria històrica, que no solament es refereix a les persones, que sí, sinó també de qualsevol altre senyal o símbol material.

Al no existir aquest camí de la carena fins recentment, l'accés al cim de la Pedra del Vot de Vila deuria constituir, en el seu temps, un problema seriós ja que el fet d'anar precedida la romeria per Creu alçada convertia tot el camí trepitjat en pas públic i això només es podia obviar si els romeus entraven i sortien per camins que formessin part d'una mateixa propietat, situació que només es donava en terres dels Montaner de Santa Florentina.

Des d'aquest punt del camí ja es podia contemplar una gran extensió de terreny a totes bandes i direccions, visió avui dificultada pel creixement incontrolat dels boscos de pins que redueixen en gran manera la visió panoràmica... Per la part del nord s'albira, ja propera, la muntanya de Pedracastell, a l'esquerra el cim dels tres Turons amb l'ermita de la Verge del Corredor, el Salt de Rossí, amb la seva llegenda, a ponent el castell de Burriach i més a l'esquerra encara, sovint entre boirines, la muntanya de Montjuïc.

I a sota mateix, la nostra vila de Canet! i les hortes de la vall de la Gavarra tan riques i ubèrrimes en temps recents passats. Tot plegat feia que aquesta visió ens omplís el pit de sana complaença i ens fes desitjar el retorn a aquest lloc amb tant de simbolisme per la gent de Canet... Llàstima que aquest espai de grat record històric pels canetencs es trobi en llastimós estat d'abandó...

Passat un temps de contemplació i descans reprenem el nostre caminar cap al cim de Pedracastell avançant per un troç de camí ample i planer vorejat d'espessos

boscals als qui, tanmateix, caldria una bona esporgada que els ajudaria a créixer ufans i minvaria en gran manera el perill d'incendi. A la meitat del camí per on anem avançant es troba el dipòsit d'aigua construït a la cota 180, a la part alta del mas Pruna (antigament can Vendrell o can Roldós o can Batlle) que a part de cobrir un servei necessari a la població facilita la pujada d'aigua al Mirador de la Creu. Pocs metres més amunt, ja al peu de la falda de Pedracastell, convergim amb el vell camí de Sant Iscle que per la part esquerra de la muntanya s'enfila per camí costerut fins a l'actual Mirador de la Creu que bé pot donar aixoplug als sorpresos per un aiguat o altres usos o necessitats

Aquest Mirador fou construït en els anys 80 del passat segle i en va facilitar la seva ubicació la generositat d'un convilatà propietari que va cedir gratuïtament el terreny necessari, en el lloc i moment oportú. (l'actual abandó dels boscals limita fortament la funció de Mirador, que inicialment se li va atribuir).

Alguns anys enrera ja existí una porxada al mig/sota de l'actual terreny erm que veiem a la dreta, barriaca que l'incivisme popular es va encarregar de cremar. Hom ho va atribuir a un acte incívic, mes tot va fer pensar en una venjança política de l'època...

En un lloc molt proper a l'actual Mirador es va situar un capelló de fusta amb la imatge de Sant Pere, patró de Canet, que fou obsequi del grup calellenc «Pa, vi i moltó» l'any 1980, al nostre poble. Dissortadament va durar ben poc ja que mans barroeres el van serrar emportar-se'n el Capelló i la columna de fusta de suport.

Seguim pujant uns pocs metres més i arribem a la fita de pedra que marca el límit del nostre municipi (a terra i sense subjecció) sempre al peu del camí de Sant Iscle i sota d'una pineda força malmesa i maltractada. Des d'aquest punt és magnífica la vista que en un dia clar es pot gaudir del Montnegre i el Montseny, els Tres Turons i el castell de Burriach i també, amb tota la terra i muntanyes que ens separen, el castell de Montjuïc a la llunyania i a ratlla de mar.

Bona part de la plana que trobem al cim de Pedracastell, des de l' any 1947 es utilitzada per a

Pedra del Vot de Vila

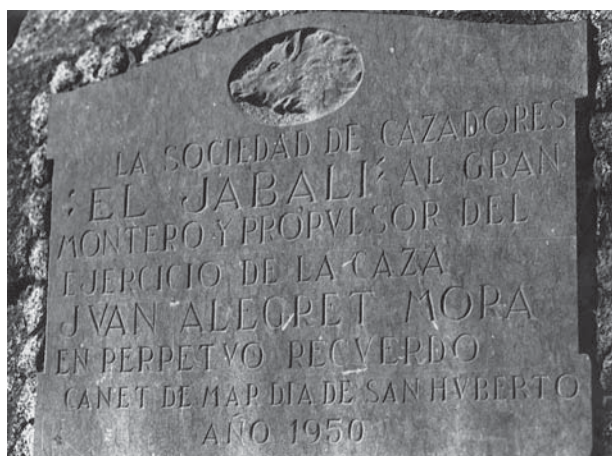

Mirador de la Creu, inaugurat l'any 1983

celebrar-hi l'aplec del dia Primer de Maig, que legalment es feia el dia de «Sant Josep Artesà», o de la Santa Creu ja que la seva celebració era prohibida... Aplec que, sortosament, encara que força

Col·locació de la capelleta de Sant Pere, al cim de la muntanya de Pedracastell, per part del grup Pa, Vi i Moltó de Calella, el 1985

Placa en memòria de Joan Alegret Mora

minvat, encara es manté ! Arribats a aquest punt bé es pot dir que ja hem arribat al cim de Pedracastell, la que podem qualificar com... La muntanya de Canet! Ben segur que sí, ja que al seu peu o al seu entorn s'hi poden trobar mostres i símbols o fins i tot fornir-hi llegendes sobre la seva història, com la que el nostre convilatà Ramon Rodón i Grau va escriure l'any 1921. O creure que, tal com sosté l'historiador Lluís Parera i Cusí, el cim de la muntanya de Pedracastell fou, en la reculada història de Canet, el lloc que ubicava el que ell nomena... Castell de Rocabrúna, casa dels homes del rei. (A: *Insòlita història de St Cebrià*). Més recentment, a finals de segle XIX fou punt de referència per a concentrar-se els compromesos en l'alçament carlí fallit que comanava Manuel Puigvert, àlies «Socas», que fou batlle electe de Calella entre els anys 1891-1902... (història escoltada de boca de vells canetencs entre ells el meu pare i en Pep «Salmeró»). Com a fi d'aquesta anada només ens calen caminar dos o tres-cents metres més per a trobar-nos al peu de la creu de Pedracastell que des de l'inici del passat segle XX, any 1901, senyoreja la nostra vila marinera de Canet amb el seu terme municipal als peus... Guaitant vers la nostre Vila hom pot rebre la sensació de trobar-se en un grandios anfiteatre on poder llençar als quatre vents els profunds pensaments i les fortes sensacions que tal situació ens fa sentir! Llàstima que, com molt sovint en les coses públiques, ens hem de dolre del llastimós estat que ofereixen les pintades del sòcol de la Creu, com també que, encara avui, la placa dedicada a la memòria del canetenc Joan Alegret i Mora no ha estat reposada en el lloc que els seus companys de caçera li van oferir fa molts anys. Com tampoc mantenim la placa d'agraïment a la memòria del doctor Serra que tant va fer per alçar la primera Creu de Pedracastell, placa que es trobava ubicada al final del camí del bosc que s'enfila des del sot de l'Albó fins a desembocar al pla de les «sardanes». Cal recordar que la primera creu de Pedracastell fou aixecada gràcies als esforços i els terrenys cedits pel Dr. Marià Serra Font, que en fou el promotor i Lluís Domènech l'arquitecte. La creu fou beneïda el 4 de maig de l'any 1902, tenia trenta metres d'alçada i va caure per una forta ventada la nit del 26 de desembre del 1926. Altre cop alçada una segona creu i beneïda el 30 d'octubre de 1927 fou abatuda amb

Placa en memòria de la família Serra, inaugurada el 1967 i a baix, estat actual

explosius el juliol de 1936.

Aquesta que contemplem avui fou construïda per l'arquitecte Isidre Puig Boada amb la col·laboració entusiasta del poble de Canet l'any 1954.

ANTONI CRUANYES I BECANA

Primera creu de Pedracastell (1901-1926)